

DECEMBRIE 2023

JURNALUL COMUNEI MOLDOVENEȘTI

Jurnal periodic al comunei Moldovenești

ISSN 2602-1846, ISSN-L 2602-1846

„Noapte de Crăciun, preasfințită ești
Cu lumini strălucitoare, bucurii vestești
Că în Betleem s-a născut Isus
Fiul Tatălui din ceruri, Pruncul sfânt.

S-a născut Isus, pace ne-a adus,
Bucuria este mare-n cer și pe pământ
Îngerii în cor, slăvesc pe Salvator
Pace pe pământ și bună-nvoire.

Blând și dragălaș, dulce copilăș
Ne-a adus din cer lumina, dragoste și har
Dumnezeu ne-a dat ce-a avut mai scump
Fiul Lui răscumpărare pe pământ.

Magii îl cinstesc pe Fiul ceresc
Păstorii îngenunchează, cu drag Îl privesc
Cinstește-L și tu în viața ta,
Cu credință și iubire nu uita.”

(Alexandru Groza)

Nădejde, intimitate, lumină, pace, bucurie, dăruire, iertare, zâmbete... câteva dintre scânteile de magie festivă pe care Crăciunul le aduce în casele noastre an de an. Fie ca noi toți să ne împărtășim din căldura acestei minuni a sărbătorilor!

Vă dorim tuturor un Crăciun binecuvântat, liniștit, plin de iubire și un An Nou fericit!
ÎN NUMELE CONSILIULUI LOCAL ȘI AL PRIMĂRIEI COMUNEI MOLDOVENEȘTI
Mărginean Ioan, primar și Kolozsi Ernő viceprimar

Cuprins:

- *Despre distincțiile existente între noțiunile de persoană cu dizabilități și persoană cu nevoi speciale*
- Proiecte pentru sprijinirea Școlii Gimnaziale Moldovenești din anul 2023
- Ursul face vizite neașteptate în localitățile comunei Moldovenești
- Pe urmele unor meșteșuguri și obiceiuri uitate
- În căutarea grădinii secrete
- Legenda bradului de Crăciun
- Gânduri de crăciun

Despre distincțiile existente între noțiunile de persoană cu dizabilități și persoană cu nevoi speciale în contextul protecției sociale asigurate de autoritățile publice

Înainte de a intra în miezul subiectului evocat în titlu, apreciez oportună definirea noțiunilor de persoană cu dizabilități, respectiv a noțiunii de persoană cu nevoi speciale.

Potrivit definiției existente în dicționarul explicativ al limbii române, coroborată cu definiția din Ordinul 5555/2011 privind aprobarea Regulamentului cadru privind organizarea și funcționarea centrelor școlare pentru educație incluzivă și cu definiția din Legea 448/2006 privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap, termenul de „persoană cu dizabilități” se referă la o persoană care are o limitare fizică, mentală, senzorială sau intelectuală care poate afecta capacitatea ei de a desfășura anumite activități sau de a participa pe deplin în viața de zi cu zi. Dizabilitățile pot fi de diferite tipuri și grade de severitate, și pot avea diverse cauze, inclusiv afecțiuni medicale, traumatisme sau condiții de sănătate mintală.

În ceea ce privește definirea noțiunii de persoană cu nevoi speciale, există unele nuanțe, care merită evidențiate. Termenul „persoană cu nevoi speciale” este unul mai general și mai modern folosit pentru a descrie o gamă largă de situații în care o persoană poate avea nevoi specifice sau cerințe diferite, care pot include și dizabilități. Aceasta este o formulare mai prietenoasă și mai incluzivă decât termenul mai vechi „persoana cu dizabilități”, care se referă specific la indivizi cu probleme fizice sau mentale care le limitează într-un fel sau altul. Lesne se poate observa faptul că, noțiunea de „persoane cu nevoi speciale” îi include nu doar pe cei cu dizabilități, ci și pe cei cu cerințe speciale în diverse contexte, cum ar fi cei cu nevoi educaționale speciale, persoanele care au nevoi de asistență medicală sau suport în activitățile zilnice, persoanele cu condiții medicale cronice și multe altele. Este important de menționat că termenul „persoane cu nevoi speciale” este preferat de multe organizații și grupuri pentru a promova o limbă mai incluzivă și pentru a reduce stigmatizarea sau etichetarea negativă asociată cu termenul „dizabilități”.

Având în vedere cele două noțiuni explicate mai sus, se poate concluziona că „persoană cu nevoi speciale”, este un termen mai larg care acoperă o gamă variată de nevoi și cerințe individuale, în timp ce „persoană cu dizabilități” se referă mai specific la cei care au limitări din cauza unor condiții fizice sau

mentale.

Legislația națională, folosește noțiunea de „persoană cu handicap” în detrimentul termenului de „persoană cu dizabilități”, care, așa cum am arătat mai sus, este folosit în multe țări pentru a se referi la o persoană care are o dizabilitate care îi limitează capacitatea de a desfășura anumite activități sau de a participa pe deplin în societate. Este important de menționat că termenul „persoană cu handicap” este considerat în unele contexte ca fiind învechit sau stigmatizant, iar multe organizații și guverne recomandă folosirea termenului „persoană cu dizabilități” sau „persoană cu nevoi speciale” pentru a promova o limbă mai incluzivă și respectuoasă.

Indiferent de care formulare ne prevalăm, trebuie cunoscut faptul că această categorie de persoane, se bucură de o protecție specială reglementată de Legea 448/2006 privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap. Potrivit art. 3 al acestui act normativ: protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap au la bază următoarele principii:

a) respectarea drepturilor și a libertăților fundamentale ale omului; b) prevenirea și combaterea discriminării; c) egalizarea șanselor; d) egalitatea de tratament în ceea ce privește încadrarea în muncă și ocuparea forței de muncă; e) solidaritatea socială; f) responsabilizarea comunității; g) subsidiaritatea; h) adaptarea societății la persoana cu handicap; i) interesul persoanei cu handicap; j) abordarea integrată; k) parteneriatul; l) libertatea opțiunii, a controlului sau/și a deciziei asupra propriei vieți, a serviciilor și formelor de sprijin de care beneficiază; m) abordarea centrată pe persoană în furnizarea de servicii; n) protecție împotriva neglijării și abuzului; o) alegerea alternativei celei mai puțin restrictive în determinarea sprijinului și asistenței necesare; p) integrarea și incluziunea socială a persoanelor cu handicap, cu drepturi și obligații egale cu ale tuturor celorlalți membri ai societății, cu respectarea nevoilor specifice persoanelor cu

handicap.

Autoritățile publice, furnizorii de servicii sociale, reprezentanții societății civile, precum și persoanele fizice și juridice responsabile de aplicarea Legii 448/2006, au obligația să promoveze, să respecte și să garanteze drepturile persoanei cu handicap, stabilite în concordanță cu prevederile Cartei sociale europene revizuite, adoptată la Strasbourg la 3 mai 1996, ratificată prin Legea nr. 74/1999, precum și cu celelalte acte interne și internaționale în materie la care România este parte.

Promovarea și respectarea drepturilor persoanelor cu handicap, revin în principal, autorităților publice locale unde își are domiciliul sau reședința persoana cu handicap și complementar, autorităților administrației publice centrale, societății civile și familiei sau reprezentantului legal al persoanei cu handicap. Trebuie punctat faptul că, autoritățile publice competente au obligația să asigure resursele financiare necesare și să ia măsuri specific pentru ca persoanele cu handicap să aibă acces nemijlocit și neîngrădit la servicii.

Conceptul de sanse egale reprezintă rezultatul prin care diferite sisteme ale societății și mediului, precum serviciile, activitățile, informarea și documentarea, sunt puse la dispoziția tuturor, în particular a persoanelor cu dizabilități. Egalizarea sanselor (crearea de sanse egale) definește procesul prin care diferitele sisteme sociale și de mediu (infrastructura, servicii, activități informative, documentare) devin accesibile fiecăruia și, în special, persoanelor cu handicap.

Potrivit prevederilor legale în vigoare principalele drepturi ale persoanelor cu handicap sunt: dreptul la ocrotirea sănătății – prevenire, tratament și recuperare; dreptul la educație și formare profesională; ocuparea și adaptarea locului de muncă, orientare și reconversie profesională; dreptul la asistență socială, respectiv servicii sociale și prestații sociale; locuință, amenajarea mediului de viață personal ambient, transport, acces la mediul fizic, informațional și comunicațional; petrecerea timpului liber, acces la cultură, sport, turism; dreptul la asistență juridică, dreptul la facilități fiscale; dreptul la evaluare și reevaluare prin examinarea la domiciliu a persoanelor nedepasabile de către membrii comisiei de evaluare, la un interval de 2 ani.

Autoritatea Națională pentru Persoanele cu Dizabilități este principalul organism la nivel național apt să elaboreze politici și să asigure monitorizarea și controlul respectării drepturilor persoanelor

cu handicap. O sursă importantă de informare a celor interesați în domeniu este portalul acestei autorități, disponibil pe www.ampd.gov.ro. Aici puteți afla informații relevante despre servicii sociale, încadrarea în handicap, beneficii și facilități, precum și detalii relevante despre dezinstituționalizare. O importantă sursă de informare este și Strategia Națională privind drepturile persoanelor cu dizabilități “O Românie echitabilă” 2022-2027, disponibilă pe aceeași platformă guvernamentală. Potrivit ultimelor date statistice, în România se află 890 702 persoane încadrate în grad de handicap, fiind luate în calcul persoanele de 16 și peste 16 ani. Dintre aceste persoane 9282 au handicap ușor, 90227 au handicap mediu, 413205 au handicap accentuat și 377988 au handicap grav. Trebuie precizat faptul că, potrivit aceluiași date statistice din numărul total al persoanelor încadrate în grad de handicap cu vârsta între 16-66 ani, doar 47466 persoane au statut de salariat.

În cele ce urmează, apreciem oportun să ne concentrăm atenția asupra dreptului la educație a persoanelor cu dizabilități, în condițiile în care pregătirea profesională este un aspect esențial în încercările autorităților de a crea condițiile premisă necesare includerii acestei categorii de persoane pe piața muncii.

Secțiunea a 2-a a Legii 448/2006 este dedicată cu precădere educației la care au dreptul persoanele cu dizabilități. Persoanele cu handicap au acces liber și egal la orice formă de educație, indiferent de vârstă, în conformitate cu tipul, gradul de handicap și nevoile educaționale ale acestora. Educația persoanelor cu handicap este parte integrantă a sistemului național de învățământ, coordonat de Ministerul Educației Naționale. Persoanelor cu handicap li se asigură educația permanentă și profesională de-a lungul vieții. Persoana cu handicap sau, după caz, familia ori reprezentantul legal constituie principalul factor de decizie în alegerea formei și tipului de școlarizare, precum și a unității de învățământ. Persoanele cu handicap pot, în funcție de fiecare situație particulară, să aleagă forma de învățământ adecvată, având în vedere faptul că educația persoanelor cu handicap se realizează prin: învățământul de masă; învățământul special integrat, organizat în învățământul de masă; învățământul special; învățământul la domiciliu sau pe lângă unitățile de asistență medicală; alte variante educaționale alternative, adaptate cerințelor educaționale individuale. Un aspect important de precizat este faptul că, tinerii și copiii cu handicap și/sau cerințe educative speciale, integrați în învățământul de masă, beneficiază de suport educațional prin cadre didactice de sprijin

și itinerante, de la caz la caz. Legea prevede soluții și în ceea ce privește orientarea școlară și orientarea profesională a copiilor și tinerilor cu handicap și cu cerințe educative special, și îi ghidează pe cei interesați către Comisiile de orientare școlară și profesională din cadrul centrelor județene de resurse și de asistență educațională. Această Comisie este competentă în temeiul legii, să elibereze copiilor și tinerilor cu handicap și cu cerințe educaționale speciale certificatul de orientare școlară și profesională, imperios necesar în procesul alegerii unei forme de învățământ. Inspectoratele Școlare Județene sunt responsabile să supravegheze implementarea acestor măsuri. Tot în acest context trebuie amintit și Ordinul nr.5555 din 7 octombrie 2011 pentru aprobarea Regulamentului privind organizarea și funcționarea centrelor județene/al municipiului București de resurse și asistență educațională.

Conchidem prezenta expunere prin a evidenția faptul că, autoritățile publice locale, în temeiul principiului subsidiarității, au un rol primordial în sprijinirea și consilierea persoanelor cu dizabilități și cu nevoi speciale, atâta timp cât aceste cazuri sunt semnalate de cei aflați în nevoie. Având în vedere faptul că autoritățile publice locale sunt situate la nivelul administrativ cel mai apropiat de cetățean, aceasta dispune de capacitatea administrativă necesară să contribuie la sprijinirea și îmbunătățirea calității vieții persoanelor cu dizabilități. Ele pot interveni în mai multe moduri pentru a asigura accesul egal și incluziunea acestor persoane în comunitate. Încurajăm pe această cale cetățenii acestei comune, în cazul în care consideră că se află într-o situație ce poate fi încadrată la prevederile Legii 448/2006 privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap, sau sub incidența prevederilor Ordinului 5555/2011 să apeleze cu încredere compartimentul de asistență socială din cadrul primăriei comunei Moldovenești, dar și personalul specializat din cadrul școlilor, pentru a găsi cele mai bune soluții, apte să vină în întâmpinarea nevoilor semnalate. Este de datoria autorităților publice să furnizeze servicii de consiliere și orientare pentru persoanele cu dizabilități și familiilor lor pentru a le ajuta să facă față situațiilor specifice și pentru a le ghida în accesarea serviciilor și resurselor disponibile.

Protejarea celor vulnerabili este o responsabilitate colectivă care implică guverne, comunități, familii și organizații internaționale, deoarece reflectă valorile umane fundamentale și contribuie la o societate mai echitabilă, mai stabilă și mai umană. Numai prin solidaritate și empatie putem construi o societate puternică.

Anamaria Liza Cherejdi, consilier juridic

Proiecte pentru sprijinirea Școlii Gimnaziale Moldovenești din anul 2023

Consiliul Local și Primăria Comunei Moldovenești sprijină Școala Gimnazială Moldovenești și unitățile școlare aflate în subordinea acesteia prin accesarea unor linii de finanțare pentru obținerea de fonduri.

În anul 2023 proiectul finanțat prin CNI având denumirea **"Sală de educație fizică școlară sat Moldovenești, nr. 360A, comuna Moldovenești, județul Cluj"** a fost finalizat și recepționat în luna septembrie. Obiectivul proiectului a fost construirea și dotarea unei săli de educație fizică școlară în curtea Școlii Gimnaziale Moldovenești, astfel elevii își pot desfășura activitatea într-un mediu modern și dotat cu echipamente sportive adecvate. Construcția este compartimentată dintr-o sală de sport, vestiare cu băi și cabine de duș, sală tehnică și birou.

Pe parcursul anului 2023 s-au obținut finanțări pentru mai multe proiecte din surse interne și externe, respectiv de la Administrația Fondului de Mediu (AFM) și Planul Național de Redresare și Reziliență (PNRR).

Prin programul eficientizare energetică din cadrul AFM sunt finanțate două proiecte, respectiv:

- Creșterea eficienței energetice și gestionarea inteligentă a energiei în clădirile publice cu destinație de unități de învățământ la Școala Primară Localitatea Plăiești, Comuna Moldovenești – finanțat prin AFM;

- Creșterea eficienței energetice și gestionarea inteligentă a energiei în clădirile publice cu destinație de unități de învățământ la Școala Primară localitatea Podeni, comuna Moldovenești – finanțat prin AFM.

În cadrul acestor proiecte se vor reabilita din punct de vedere energetic școlile din localitățile Plăiești și Podeni. Acesta reabilitare vizează repa-

rații majore a structurii de rezistență a clădirilor și a acoperișului, izolarea termică a pereților, schimbarea tâmplăriei exterioare și reabilitarea sistemelor tehnico-edilitare, reabilitarea rețelei de iluminat, montare panouri fotovoltaice și amenajare de trotuare.

În luna septembrie s-au finalizat procedurile de achiziții în vederea obținerii Proiectului Tehnic și realizarea lucrărilor. În momentul de față se lucrează la Proiectul Tehnic, după care urmează executarea lucrărilor.

Prin programul PNRR – C10 Fondul local s-a obținut finanțare pentru proiectul:

• **Creșterea eficienței energetice a Școlii generale din localitatea Moldovenești, nr. 360A, Comuna Moldovenești, Județul Cluj**

Obiectivul principal al proiectului este izolarea termică a clădirii, înlocuirea tâmplăriei exterioare, schimbarea acoperișului clădirii, reabilitarea termică a sistemului de încălzire și a apei, modernizarea instalațiilor de iluminat, montarea de panouri solare pentru producerea energiei electrice și repararea trotuarelor.

În luna noiembrie a fost finalizat Proiectul Tehnic și urmează procedurile de achiziții pentru executarea lucrărilor.

Prin programul PNRR - C15 Educație- s-a obținut finanțare pentru proiectul:

• **Dotarea cu mobilier, materiale didactice și echipamente digitale a Școlii Gimnaziale Moldovenești, Comuna Moldovenești, județul Cluj**

Proiectul cuprinde dotarea școlii cu table interactive, calculatoare/laptop, camere video, sisteme de sunet, imprimante multifuncționale, dotare laborator multidisciplinar. În perioada următoare va avea loc procedura de achiziție publică pentru furnizarea produselor.

*Dávid Noémi, Finta Márta, Székely Izabella
Marika-achiziții publice*

Ursul face vizite neașteptate în localitățile comunei Moldovenești

În anul 2023 au avut loc mai multe atacuri de urs pe raza comunei Moldovenești, și de mai multe ori au fost văzuți exemplare de urs pe străzile comunei.

Atacuri de urs semnalate la Primăria Moldovenești telefonic sau în scris:

- La ferma numiților Daczo Andrei și Fülöp Béla în Moldovenești-în data de 28.10.2023 - animale moarte în urma atacului -3 capre și 28 dispărute

- La ferma numitului Popa Cosmin Sorin în

Podeni – în data de 01.11.2023 – a fost ucis 1 capră, și au dispărut 13 capre

- La ferma numitului Morea Cristian în Pietroasa- în data de 16.11.2023- au fost găsite moarte 2 capre și la această fermă a mai avut loc un atac cu o dată anterioară.

În urma discuției avute cu directorul AVPS Potaissa Turda, ing. Perde Raul Cătălin am avut ocazia să primim răspunsuri la unele întrebări cu privire la comportamentul urșilor și la prevenirea atacurilor acestora.

Conținut interviu:

• Considerați că urșii reprezintă un risc mare cu privire la cetățeni și gospodăriile acestora pe raza comunei Moldovenești?

„În urma contactelor repetate cu omul fără a avea experiențe negative, ursul poate învăța să accepte prezența omului. În acest caz nivelul de toleranță fiind depășit, este foarte probabil ca ursul să nu se mai retragă în prezența omului.

Din moment ce unele exemplare de urs au pătruns în ultima lună de 5 ori pe raza comunei Moldovenești, provocând pagube, considerăm că exemplarele de urși care pătrund în localități reprezintă un risc mare pentru locuitorii comunei Moldovenești.”

• Despre câte exemplare de urși aveți știință că există pe raza comunei Moldovenești?

„În urma ultimei evaluări efectuate de personalul de specialitate, angajații AVPS Potaissa Turda, au fost identificați aproximativ 6 exemplare din specia urs brun. Datorită culturilor agricole și livezilor din jurul acestor localități, unde obțin ușor hrana, a crescut considerabil numărul exemplarelor de urs, migrând din zona de munte în zona acestor localități”

• Ce fel de măsuri de siguranță ar trebui să aplice gospodarii care dețin ferme de animale în vederea protejării acestora?

„Măsurile de siguranță ce ar trebui aplicate de către gospodarii care dețin ferme de animale ar fi următoarele:

- Construirea unui gard robust și de înălțime adecvată, poate face animalele sălbatic să caute surse de hrană mai ușor accesibile în altă parte;

- În cazul animalelor de stână se recomandă folosirea gardurilor electrice;

- Închiderea animalelor în adăposturi pe timp de noapte, ajută la minimizarea pagubelor;

În ajutorul locatarilor comunei Moldovenești AVPS Potaissa Turda și Primăria Moldovenești au încheiat un contract conform Ordonanței de Urgență nr. 81 din 2021, privind aprobarea metodelor de intervenție imediată pentru prevenirea și combaterea atacurilor exemplarelor de urs brun asupra persoanelor și bunurilor acestora în intravilanul localităților, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative.”

Prevenire și intervenție:

Locuitorii comunei Moldovenești trebuie să aibă în vedere faptul că în cazul unui atac de către un urs asupra fermelor trebuie anunțat incidentul la numărul de urgență 112, caz în care se trimit echipe de jandarmerie pentru a speria ursul cu metode acustice. De asemenea în aceste cazuri AVPS Potaissa Turda va interveni de 3 ori cu metode acustice în zona incidentului avut pentru a speria ursul.

Dacă sunt zone, străzi, ferme unde s-a constatat prezența ursului de repetate ori, este nevoie raportarea la Primăria Moldovenești în scris pentru a solicita intervenția AVPS Potaissa Turda cu metode acustice în zona respectivă.

Locuitorii și deținătorii de ferme trebuie să realizeze faptul că ursul este un animal sălbatic căruia îi este frică de sunete nespecifice habitatului său, astfel cu metode acustice periodice se poate ține departe de locurile locuite sau ferme de animale. De exemplu după atacul avut la fermele domnilor Daczo Andrei și Fülöp Béla a fost instalat un tun acustic pentru a speria ursul. Acest fapt le-a ținut în siguranță fermele până în momentul de față.

Despăgubiri:

Despăgubirile acordate de stat în cazul unor atacuri de urs se acordă conform Hotărârii nr. 3 din 2023 privind modalitatea de acordare a despăgubirilor pentru pagubele și/sau daunele produse de speciile de faună de interes cinegetic cuprinse în anexele nr. 1 și 2 la Legea vânătorii și a protecției fondului cinegetic nr. 407/2006 și unele măsuri de punere în aplicare a acesteia. În conformitate cu această hotărâre se pot solicita despăgubiri în urma distrugerii unor culturi agricole, omorârea sau vătămarea unor animale domestice, vătămarea ființei umane și avarierea autovehiculelor. Constatarea și evaluarea pagubelor se realizează de o comisie compusă din reprezentanții următoarelor instituții:

Direcția pentru Agricultură a judeșului Cluj, Agenția pentru Protecția Mediului Cluj, AVPS Potaissa Turda și Primăria Comunei Moldovenești. Comisia se convocă în urma cererilor depuse de păgubiți la Primăria Moldovenești.

Atacul unui animal sălbatic se raportează în termen de 48 de ore de la producerea evenimentului la Primăria locală. La raportarea atacului, dacă atacul a cauzat vătămarea sau decesul unor animale domestice trebuie prezentat Fișa de informații de la medicul veterinar care trebuie să examineze animalul domestic. La depunerea cererii de despăgubire proprietarii trebuie să prezinte pe lângă Fișa de informații de la medicul veterinar, adevăriniță de la Registrul Agricol cu efectivele de animale și cu terenurile deținute.

În mod special atragem atenția cetățenilor asupra faptului că locul producerii pagubelor trebuie să fie pe terenurile deținute de proprietarii fermelor. Deținerea terenului se poate dovedi cu acte de proprietate, contracte de arendă sau acte de donație care au fost prezentate și operate la Registrul Agricol.

Au fost cazuri în care la solicitarea despăgubirii proprietarul fermei nu a putut prezenta acte de proprietate și de arendă a terenului pentru că ferma de animale a fost instalată pe terenul unei cunoștințe fără a încheia un act între cei doi, iar din această cauză nu s-a acordat despăgubirea solicitată.

Sfătuim toți cetățenii comunei să aibă în vedere realizarea formalităților de deținere a terenurilor folosite și să realizeze declarațiile și depunerile de acte la Registrul Agricol Moldovenești cu privire la terenuri și la animale deținute.

Un aspect important al Hotărârii 3 din 2023 este prevederea art. 4 alin (4) prin care se specifică că proprietarii culturilor agricole au obligația de a recolta cultura agricolă până în 15 decembrie, excepție fiind pachetele de agro mediu. Culturile agricole nerecoltate până în data de 15 decembrie distruse de animale sălbatic, raportate după această dată, nu pot primi despăgubiri.

Recoltarea culturilor agricole în timp util ajută la ținerea animalelor sălbatic la distanță, pentru că nu le asigură hrană ușor accesibilă în zona satelor comunei.

Székely Izabella Marika, departament SVSU

Pe urmele unor meșteșuguri și obiceiuri uitate

Ți-ai terminat lucrul? Poate de acum programul zilei îți dăruiește două ore de timp liber! Bun! Cum să-l folosești? Afară cerul și-a îmbrăcat haina

cenușie, în așteptarea zăpezii, vântul mătură ultimele frunze veștede... În casă, prietena din timpul iernii, soba, te pofteste la relaxare. Ți-ai amintit însă că vrei să lucrezi ceva.

Adeseori ai tras-o de mână pe bunica să-ți arate ce este înăuntrul scrinului cel vechi, pe care-l păstrează încă în casă. Te-ai minunat de dantelele și lucrurile împăturite, așezate cu grijă și care răspândesc încă miros de naftalină. Depănându-și amintirile, mama sau bunica ți-au povestit istoria fiecărui lucru brodat sau împletit de mâna lor, de pe vremea când ele lucrau.

De atunci a încolțit în gândul tău o dorință: să înveți să lucrezi și tu astfel de lucruri. Foarte bine și frumos. Dar pentru aceasta e nevoie de cineva care să-ți arate cum să lucrezi.

Pentru aceasta, ne-am gândit să înființăm în comunitatea noastră un atelier. Interesul părinților și copiilor pentru activități creative, culturale, reprezintă un trend. Un atelier în care se ȧșes povești, un atelier în care vom lua contact cu patrimoniul nostru rural: industria casnică. Pentru aceasta avem nevoie de bunici, deținătorii de patrimoniu, adică cei care ne pot povesti cum trăiau în trecut, ce obiceiuri aveau, cum își confecționau hainele, în ce mod le ornau prin felurite stiluri de cusături, cum își realizau lucrurile necesare traiului și decorării locuințelor, cum se jucau, cu ce jucării realizate de ei, la ce acțiuni participau, ce fel de evenimente existau pe vremea lor. Astfel, vrem să ducem mai departe meșteșugurile la care erau atât de pricepuți, obiceiurile care încet, încet să dispară.

Ce veți putea face la acest atelier? Să împâslim lână, să ȧșesem pe rame, să învățăm împreună cum se montează războiul de ȧșesut și toate activitățile necesare pentru a-l pune în funcțiune, să ȧșesem, să coasem și să brodăm. Vom putea face diverse jucării cu fire textile, pănuși. Bineînțeles că vom putea ȧșese și amintiri: despre tot traseul pe care boabele de cânepă îl urmează pentru a deveni diverse obiecte de îmbrăcăminte, despre lâna oilor care ajunge și ea la stadiul de fir pe care putem să-l împletim, croșetăm sau tricotăm.

Afară s-a înnoptat, frigul e tot mai aspru. Ce călduroase sunt șosetele și căciula de lână. Mi-ar place un asemenea atelier.

Felicia Rășinariu

În căutarea grădinii secrete

Nu am fost niciodată la Moldovenești – Văleni de Arieș înainte de 1 august 2023. Am ajuns în sat pe 1 august fiind una dintre câștigătoarele proiectului organizat de Centrul Cultural Clujean din Cluj în cadrul programului România Remarcabilă, realizând astfel un vis la care visam de ani de zile: o scurtă filmare despre grădinile de legume și cultivatorii lor. Plănuiam să însoțesc filmul cu imagini și câteva machete.

Problema aparent complicată a găsirii unei posibilități de cazare a fost rezolvată la prima vizită la casa de oaspeți administrată de Societatea Carpatină Ardeleană. Aceasta a fost urmată de o muncă de teren la fel de ușoară. Deși adevărul este că, în momentul în care a trebuit să iau legătura cu proprietarii grădinilor alese în timpul primelor plimbări, m-am simțit puțin nesigur, intruziv, și am încercat să rămân cât mai discret posibil. Munca mea era de natură artistică, nu colectam date, și am încercat să explic acest lucru. De asemenea, că nu vreau să accept nimic de la nimeni, chiar dacă este vorba doar de o poză, dar vreau să vorbesc despre grădini, despre plante, fără chipuri, dar în așa fel încât oricine îmi vede materialele să înțeleagă că se află multă muncă și cunoștințe în spatele întreținerii unei grădini, în spatele alimentelor care ajung în piață. Ce ajunge în piață.

Dar temerile mele erau inutile. Am întâlnit oameni generoși și deschiși care m-au primit cu bucurie. Fiecare vizită a fost pentru mine o întâlnire profundă. Simt că această muncă nu s-a încheiat odată cu deschiderea vernisajului din 8 septembrie.

Îmi doresc să continui cu siguranță această lucrare, vizitând grădinile și deținătorii lor în fiecare perioadă a anului.

Gál Orsolya, artist multimedia

Legenda bradului de Crăciun

de Lucy Wheelock

Doi copilași ședeau lângă focul din cămin într-o noapte geroasă de iarnă. Deodată, au auzit o bătaie firavă în ușă, și au alergat de îndată pentru a o deschide... Afară, în frig și întuneric, se găsea un copil amărât, în piciorușele goale și îmbrăcat în niște haine subțiri, zdrențuite. Tremura din toate încheieturile și a cerut să fie lăsat înăuntru pentru a se încălzi cât de cât. „Desigur, vino în casă!” au strigat într-un glas cei doi copilași, „Îți vom face loc lângă foc. Vino!” Au condus micuțul străin până la un scăunel de lângă cămin, au împărțit cu el cina lor sărăcăcioasă și l-au așezat în patul lor, ei alegând să doarmă pe niște bănci din lemn. La un moment dat, în toiul nopții, au fost treziți de sunetele unei muzici dulci, nemaiazuite și, privind pe o fereastră afară, au zărit o ceată de copii în straie strălucitoare ce se apropia de casa lor. Cântau cu toții din harpe aurite, iar văzduhul vibra din plin sub acordurile melodiei lor. Pe neașteptate, copilul ciudat pe care îl primiseră în casă s-a înfățișat înaintea lor. Nu mai era înfrigurat și zdrențuit, și purta niște haine învăluite într-o lumină argintie. Cu o voce blândă, le-a zis, „Mi-a fost frig și m-ați adus înăuntru. Mi-a fost foame, și m-ați hrănit. Am fost obosit, și mi-ați dat patul vostru. Eu sunt copilul Iisus, colindând lumea pentru a dăruia pace și fericire tuturor copiilor buni. Așa cum m-ați dăruit pe mine, la fel fie ca acest pom să vă ofere în fiecare an fructe bogate.” După aceste cuvinte, a rupt o ramură dintr-un brad ce se afla afară, în apropierea ușii, a plantat-o în pământ și a dispărut ca prin minune.

Acea ramură a crescut peste noapte într-un copac maiestuos, și an de an a rodit fructe minunate din aur pentru copii buni la inimă.

Gânduri de crăciun

Trăim într-o lume în care vedem cum viteza, parcă a pus stăpânire pe picioarele noastre și alergăm dintr-o parte în alta, de parcă timpul s-a termina azi.

Suntem în această frumoasă perioadă de pregătire a Postului Nașterii Domnului, dar uităm că la finalul ei se va naște un copil și nu orice copil ci Fiul lui Dumnezeu.

Fiind mânați de această viteză, uităm să ne oprim și să realizăm că de fapt Nașterea Domnului Iisus Hristos nu este altceva decât o bucurie. O bucurie care ne va inunda și pe noi, cei care dorim cu adevărat ca Domnul Hristos să se nască, nu doar în Betleem ci și în casele noastre, în familiile noastre, dar mai mult, cum spune un colind frumos, în peștera inimii noastre.

O vedem pe Fecioara Maria și pe dreptul Iosif cum încet, încet se pregătesc de nașterea lui Iisus Hristos, căutând un loc călduț, de care știm cu toții că nu vor avea parte, Domnul Hristos născându-se într-o iesle. Și privim pe acei oameni din vremea Mântuitorului cu dispreț că nu i-au oferit un adăpost, un loc în care să se nască.

Dar, vine acest dar. Cu ce suntem noi mai diferiți de acei oameni? Câți dintre noi îi dăm atenție cu adevărat pruncului Hristos. Oare nu vorbim noi prea mult despre Moș Crăciun? Câți dintre noi ne spovedim ca să curățim sufletul de păcate, făcând-i loc pruncului Hristos? Și întrebările ar putea continua.

Dragi oameni, oferiți timp familiilor dumneavoastră copiilor, celor în vârstă și lăsați mai ușor această alergare după bunurile materiale, deoarece vom fi și noi precum dregătorul bogat care s-a întristat de răspunsul dat de Domnul Hristos să-și vândă tot și să-i urmeze Lui. Și deși a fost bogat aici pe pământ, va fi sărac în cele de dincolo. Bucurați-vă cu adevărat de această perioadă a postului însoțită de colinde frumoase, iar la final fiind încununată de Praznicul Nașterii Domnului. Să fim cu adevărat alături de Sfânta Fecioară Maria, să nu o lăsăm singură, când îl va naște pe Pruncul Hristos, pe Mântuitorul sufletelor Noastre.

Părintele Nicoară Ioan, Parohia ortodoxă Podeni

